

Sciences of Europe

VOL 3, No 18 (18) (2017)

Sciences of Europe
(Praha, Czech Republic)

ISSN 3162-2364

The journal is registered and published in Czech Republic.
Articles in all spheres of sciences are published in the journal.

Journal is published in Czech, English, Polish, Russian, Chinese, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

All manuscripts are peer reviewed by experts in the respective field. Authors of the manuscripts bear responsibility for their content, credibility and reliability.

Editorial board doesn't expect the manuscripts' authors to always agree with its opinion.

Chief editor: Petr Bohacek

Managing editor: Michal Hudecek

- Jiří Pospíšil (Organic and Medicinal Chemistry) Zentiva
- Jaroslav Fährnich (Organic Chemistry) Institute of Organic Chemistry and Biochemistry Academy of Sciences of the Czech Republic
- Smirnova Oksana K., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Rasa Boháček – Ph.D. člen Česká zemědělská univerzita v Praze
- Naumov Jaroslav S., MD, Ph.D., assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities. (Kiev, Ukraine)
- Viktor Pour – Ph.D. člen Univerzita Pardubice
- Petrenko Svyatoslav, PhD in geography, lecturer in social and economic geography. (Kharkov, Ukraine)
- Karel Schwaninger – Ph.D. člen Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Kozachenko Artem Leonidovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of History (Moscow, Russia);
- Václav Pittner -Ph.D. člen Technická univerzita v Liberci
- Dudnik Oleg Arturovich, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor, Department of Physical and Mathematical management methods. (Chernivtsi, Ukraine)
- Konovalov Artem Nikolaevich, Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy. (Minsk, Belarus)

«Sciences of Europe» -

Editorial office: Křižíkova 384/101 Karlín, 186 00 Praha

E-mail: info@european-science.org

Web: www.european-science.org

CONTENT

PEDAGOGICAL SCIENCES

Atamanchuk V.P.

PHILOSOFY OF SPIRITIAL EVOLUTION IN
IVAN OHIENKO TRILOGY "LIFE SEA"3

Bratko M.

FEATURES OF THE TRAINING OF FUTURE
PROFESSIONALS IN USA COLLEGES11

Hrona N.

TECHNOLOGY OF PORTFOLIO AS A MEAN
OF OPTIMIZATION OF STUDENTS'
KNOWLEDGE FROM THE SECTION
"TEXT"17

Gusakova E.A., Balaeva-Tikhomirova O.M.

ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK
OF STUDENTS HIGHER EDUCATIONAL
INSTITUTIONS WITH THE USE OF
METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS
ON PHYSICAL AND CHEMICAL METHODS
OF INVESTIGATION OF PHYSIOLOGICAL
PROCESSES OF BIOLOGICAL SYSTEMS20

Danylko O.G., Saganovska L.A.

APPLICATION OF INTEGRATION
PRINCIPLES FOR THE INVESTIGATION OF
INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE
PROCESS OF PREPARATION OF FUTURE
AVIATION PROPERTIES

Sokolova N.B., Migacheva G.N.

THE COMPETENCE OF THE TEACHER OF
VOCATIONAL EDUCATION

Omarova S.K.

THE ESSENCE, STRUCTURAL AND
FUNCTIONAL CHARACTERISTICS OF
FOREIGN-LANGUAGE MOBILE
LEARNING

Khaidari N.

FEATURES OF THE EDUCATIONAL SYSTEM
OF BRITISH ELITE SCHOOL PASSIONS
«PUBLIC SCHOOLS»

PHILOLOGICAL SCIENCES

Avanesyan J.H.

COMPARATIVE ANALYSIS OF CONCEPTS IN
THE ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGE
PICTURES OF THE WORLD. (on the material of
the concept "Happiness" in English and the concept
"Happiness" in Russian).43

Bekhta-Hamanchuk M.P.

NARRATIVE UNRELIABILITY IN MISERY
TEXTS

Kolodii B., Mel'nyk A.

RENDERING OF MODERN YOUTH SLANG
AUDIOVISUAL TRANSLATION FROM
ENGLISH INTO UKRAINIAN (on the basis of
TV-series "Gossip Girl")

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Vasileva N.A.

K.JUNG AND BUDDHISM: THE
COMPARATIVE ANALYSIS59

Tetior A.

ABOUT SELF-SUFFICIENCY OF FEMININE
BEAUTY

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОЛЕДЖАХ США

Братко М.В.

*Київський університет імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук, доцент,
директор Університетського коледжу*

FEATURES OF THE TRAINING OF FUTURE PROFESSIONALS IN USA COLLEGES

Bratko M.

*Borys Grinchenko Kyiv University, Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Director of University College*

АНОТАЦІЯ

У статті зроблений аналіз соціально-економічної ролі у підготовці фахівців для різних сфер економіки та особливостей функціонування комм'юніті коледжів США.

ABSTRACT

In the article research of the socio-economic role in training specialists for various spheres of the economy and the peculiarities of the functioning of the colleges of the United States is done.

Ключові слова: ступінь асоціата, коледжі, що присвоюють ступінь асоціата, комм'юніті коледж, післяшкільна освіта, підготовка майбутніх фахівців.

Keywords: associate degree, associate's colleges, community college, post-secondary education, training of future professionals.

Постановка проблеми. Сьогодні мова йде про створення в Україні такого функціонального конструкту системи освіти, який забезпечив б якість освіти, адекватну вимогам цивілізаційного поступу. Не дискутуючи про необхідність змін у сфері освіти нашої країни, наполягаємо, що реформи мають мати наукове підґрунття, враховувати позитивний досвід, передбачати вибудовування цілісної стратегії щодо розвитку усіх елементів системи з метою отримання результату, який відповідає запиту сьогодення та інтересам нашої країни, а не третіх сторін. Насамперед, суспільство, яке претендує на успішність, має створювати умови для забезпечення широкого доступу до освіти кожного його члена. Адже, суспільство, яке дає можливість навчатись та рости тільки багатим, блискучим чи небагатьом щасливцям не може вважатись хорошим та позитивним.

Нам видається, належний досвід поєднання теоретичної і практичної складової професійної підготовки накопичений у навчальних закладах, які сьогодні, відповідно до чинного законодавства України, втратили статус вищих і займають своєрідне, непевне положення у системі післяшкільної освіти – коледжах та технікумах. На нашу думку, вітчизняні технікуми і коледжі добре вписуються у систему післяшкільної освіти (post-secondary education/post-school education), оскільки вони створюють умови для отримання особистістю освіти, яка відповідає рівню освіти у коледжах різних типів (community colleges, associate's colleges, public bachelor's colleges, colleges) США та Канади, коледжах подальшої освіти (further education) Великої Британії та Австралії, професійно-технічних учили-

щах різних типів (berufsfachschule та fachoberschule) Німеччини, професійно-технічних шкіл Японії, ліцеїв професійної освіти у Франції, що мають вагоме місце у підготовці кадрів для різних сфер економік цих розвинутих країн. Вони не тільки здійснюють професійну підготовку, але й дають освіту, що є першою сходинкою у здобуванні вищої освіти у широкому розумінні цього поняття. Зважаючи на те, що США є одним із лідерів світової економіки, то досвід формування людського капіталу в цій країні вартий найбільшої уваги.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналізу системи освіти США присвячені численні розвідки вітчизняних (О. Дубовик, С. Калашнікової, В. Лунячек, О. Романовського, П. Сауха, С. Сисоевої) та зарубіжних (Б. Вульфсона, О. Джурина, В. Джейнса (W. H. Jeunes), Дж. Т. Гатто (J. T. Gatto), Т. Глаз (Th. E. Glass), Л. К'юбана (L. Cuban), А. Корсі-Банкер (A. Corsi-Bunker), Д. Флойд (D. L. Floyd), Дж. Ма (J. Ma) учених, однак, залишається широке поле питань, які варті дослідження та критичного аналізу. В українських публікаціях практично не висвітлені аспекти підготовки фахівців у системі коледжів США, зокрема, у дворічних та чотирирічних комм'юніті коледжах.

Мета публікації. З метою імплементації у вітчизняну освітню практику успішного закордонного досвіду підготовки фахівців у коледжах, дослідити особливості підготовки фахівців у коледжах США. Дослідження та критичний аналіз особливостей освітньої діяльності коледжів закордоном сприятиме виробленню науково обґрунтованих управлінських рішень щодо подальшої ролі та місця коледжів у підготовці фахівців для економіки нашої країни.

Виклад основного матеріалу. Упродовж останніх років у США реалізується амбітна програма підвищення якості освіти під девізом «Освіта: знання та навички для роботи в майбутньому (Education: knowledge and skills for the jobs of the future)». Зокрема, цією програмою заплановано до 2020 року зробити більш доступною вищу освіту для представників середнього класу, збільшити федеральну підтримку коледжів, сприяти отриманню кредитів під низькі проценти тими, хто немає коштів на освіту. Програма базується на ідеї, що коледжі є шляхами для економічного процвітання та освітніх можливостей для мільйонів американців щороку. Майже сто років тому, в США відбулись реформи, які дозволили зробити доступною загальноосвітню підготовку кожному громадянину, що призвело до економічного росту та покращанню добробуту. Тепер США роблять кроки, щоб забезпечити отримання безкоштовної вищої освіти для успішних студентів упродовж двох курсів коледжу, що дозволить їм виконати програму першої половини ступеня бакалавра та отримати навички для кваліфікованої праці. Адже, освіта не розкіш: це економічний імператив, який кожен працюючий і відповідальний студент повинен бути в змозі дозволити собі (because education is not a luxury: it is an economic imperative that every hard working and responsible student should be able to afford) [17].

Напрями розвитку освітньої сфери в США корелюються з економічним поступом. Інновації, структурні зміни, застосування новітніх технологій в економіці потребують більш кваліфікованих кадрів вже на найнижчій посаді, а відтак, освіти на рівні загальноосвітньої школи (high school) вже не достить. Підвищення рівня освіти є не тільки способом досягнення особистого добробуту, але й нагальною необхідністю для конкурування на ринку праці. Бюро США із статистики праці (The U.S. Bureau of Labor Statistics) регулярно проводить дослідження серед роботодавців щодо популярності професій на ринку вакансій та освітніх вимог до претендентів. Результати цих опитувань засвідчують, що зменшується пропозиція робочих місць, які потребують низької кваліфікації, та підвищуються вимоги до рівня освіти претендентів, щонайменше до рівня associate degree (співмірне у певній мірі з вітчизняним молодшим спеціалістом, але підготовка молодшого спеціаліста триває довше та більш ґрунтовна) чи вище [13, 30].

У США немає чіткого визначення поняття «вищий навчальний заклад». До таких закладів належать усі освітні заклади, що здійснюють освітню підготовку після середньої школи (postsecondary institutions). Найбільш прийнятною версією класифікації вищих навчальних закладів у країні є Класифікація установ вищої освіти Карнегі (The Carnegie Classification), яка започаткована Фондом Карнегі у 1970 році як інструмент опису інституціонального різноманіття вищих навчальних закладів (for recognizing and describing institutional diversity) для дослідницьких програм в галузі освітньої політики. З 2014 року упорядкуванням цієї класифікації займа-

ється Центр післяшкільної (вищої) освіти Університету Індіани (Indiana University Center for Postsecondary Research), але назва зберігається. У класифікації Карнегі 2015 року, офіційне оновлення якої вийшло 1 лютого 2016 року, використовуються найновіші доступні дані федеральних агентств: Національного центру статистики освіти (National Center for Education Statistics), Національного центру статистики науково-технічної інженерії (National Center for Science and Engineering Statistics) та некомерційного агентства Рада коледжів (The College Board).

Сутнісна відмінність цієї класифікації у редакції 2015 року, це приділення особливої уваги коледжам, які здійснюють підготовку на рівні associate's degree (Associate's Colleges categories) Зазначена категорія коледжів поділяється, для зручності вивчення, на: державні сільські малі, державні сільські середні, державні сільські великі, державні приміські з одним кампусом, державні приміські з кількома кампусами, державні міські з одним кампусом, державні міські з декількома кампусами, державні спеціальні, приватні некомерційні, приватні комерційні, державні дворічні при чотирирічних університетах, державні чотирирічні, які присвоюють переважно ступінь асоціата, приватні некомерційні чотирирічні, які присвоюють переважно ступінь асоціата, приватні комерційні чотирирічні, які присвоюють переважно ступінь асоціата [17].

У цілому в США понад 4000 різноманітних коледжів, серед яких: сільські, міські, пригородні; приватні, федеральні; світські, релігійні; малі та незалежні, а також такі, що приналежать до крупних дослідницьких інститутів; такі, що дуже ретельно підходять до відбору студентів та такі, які беруть на навчання будь-кого, хто готовий сплачувати за навчання. В них здобувають освіту понад 18 млн. осіб.

Комм'юніті коледжі (community colleges) на сьогодні відіграють важливу роль у системі американської освіти. Завдяки політиці відкритості щодо прийому студентів, невисокій платі за навчання, географічній близькості до місця проживання вони є важливим способом отримання вищої освіти для багатьох студентів, особливо тих, хто першим із родини здобуває вищу освіту, а також, для молоді з малозабезпечених сімей та дорослих, які потребують додаткової підготовки, підвищення кваліфікації [10].

За даними Дослідницького центру муніципальних коледжів США (Community College research center) у 2015 році за різними програмами у дворічних ком'юніті (муніципальних) коледжах, яких налічується близько 1200, навчалось понад 6 млн. осіб. Координацію діяльності та організаційно-методичну підтримку ком'юніті коледжів забезпечує Американська асоціація ком'юніті коледжів (American Association of Community Colleges – AACCC). Названі коледжі є правонаступниками так званих юніорських та технічних коледжів, які, подекуди, і зберегли таку назву. У 1950-х роках саме ці коледжі сформували загальнонаціональну сис-

тему. Власне, підґрунтям для модернізації системи освіти у той період стали процеси демократизації американського суспільства, детерміновані результатом тривалої боротьби за громадянські права широких верст населення країни, зокрема, расових та національних меншин, людей, які працювали за наймом. Освіта набула статусу однієї з базових цінностей американської демократії. Відтак, сформувався прагнення до відкритості та доступності освіти, взаємозв'язку між рівнем освіченості та якістю життя. Мільйони американців отримали можливість отримати післяшкільну освіту, здобути певну кваліфікацію/професію, реалізувати соціальні прагнення і домагання, адже навчання в коледжі завжди вважалося в США одним з ознак високого соціального іміджу. Не обійшлося і без критичного аналізу старої системи освіти, пов'язане з певним відставанням у технологічному прогресі від інших країн світу.

Освітня діяльність коледжів, як правило, фінансується за рахунок доходів від надання освітніх послуг, федеральних та місцевих асигнувань, пожертв або інвестицій, а також від «допоміжних» послуг, таких як книжкові магазини та їдальні [5].

Вільям Джейнс (англ. *William H. Jeynes*) вважає, що розвиток ком'юніті коледжів розпочався у 1901 році в місті Джоліет (Joliet), штат Іллінойс (Illinois). До того часу в США функціонували приватні громадські коледжі (так звані джуніор-коледжі). Тривалий час це були заклади, де за програмою дворічного курсу навчались жінки, які закінчили середню школу. В 1892 році у Чиказькому університеті навчальний курс було розділено на два, тривалістю по два роки кожен. У 1896 перші два роки навчання стали називатися «початковий коледж», а наступні два – «старший коледж». Метою початкового коледжу було забезпечити ще два роки безкоштовного навчання для випускників шкіл певного регіону перед тим, як вони підуть працювати або навчатися до університету. У 1900 році тим, хто прослухав курс початкового коледжу, присвоювали ступінь спеціаліста [8].

Дослідники стверджують, що в перші роки свого існування, громадські коледжі часто розвивалися в умовах слабого розуміння призначення цього інституту, де була мішанина курсів та навчальних планів, розроблених для задоволення реальних, чи уявних місцевих потреб. Стрімкий вплив студентів до ком'юніті коледжів почався з настанням Великої депресії – вона спонукала людей розглядати освіту як спосіб покращити своє життя. З початком Великої депресії безперечним лідером у заснуванні державних коледжів стала Каліфорнія (California). У 1930 тут було 35 початкових коледжів, де навчалось 13 392 студенти, це була майже третина всіх студентів таких навчальних закладів у ті часи.

Коли кількість громадських коледжів почала збільшуватися, як і чисельність їхніх студентів, стало зрозумілим, що ці заклади допомагають виконувати декілька важливих суспільних завдань. По-перше, вони давали знання тим, хто не хотів або не міг іти до коледжу із повним, чотирирічним курсом

навчання. І, по-друге, вони допомагали тим, хто в іншому випадку взагалі б не пішов навчатися до коледжу через свій скрутний матеріальний стан [8].

Сьогодні особа, яка навчається в ком'юніті коледжі має можливість отримати диплом асоціата або асоційований ступінь (*associate degree*), що підтверджуватиме здобуту середню професійну освіту. Це може бути ступінь в сфері мистецтв (*associate in art*), науки (*associate in science*), прикладних науках (*associate in applied science*).

Крім того, такі коледжі забезпечують освітні програми, які дозволяють здобувачу освіти отримати свідоцтво про професійну готовність (*certificate of proficiency*) та свідоцтво про спеціалізацію (*certificate of specialization*). В першому випадку, здобувач має успішно завершити «довгий» цикл професійної підготовки (*long-term cycle*) – від 6 місяців і більше – у залежності від профілю та режиму навчання (навчання повного дня з відривом від виробництва; навчання упродовж неповного дня; вечірнє навчання), не претендуючи на ступінь асоціата, а прагнучи отримати додаткові уміння в тій, чи іншій, професійній сфері. Свідоцтво про спеціалізацію видається здобувачам, які успішно закінчили короткотермінові професійні курси, які спрямовані, насамперед, на осіб, що хочуть удосконалитись в роботі, яку вони вже виконують, тобто, підвищити кваліфікацію.

Систему набуття особою освіти в таких коледжах можна проілюструвати на прикладі Коледжу Річарда Бленда (*Richard Bland College*), що у штаті Вірджинія (*Virginia*).

Перші два роки студенти навчаються за програмою *Associate Degree*. У кожного студента є персональний ментор, який супроводжує й стежить за успішністю свого підопічного. Коледж також піклується про харчування та проживання студентів, надаючи їм безпечний кампус зі всіма зручностями за низькою ціною. На третій рік навчання студенти мають можливість перейти у топові вищі навчальні заклади Вірджинії (*University of Virginia, Virginia Commonwealth University, William & Mary, Virginia State University, Old Dominion University*) або в будь-який з університетів у цього і інших штатів.

Програми *Associate Degree* у коледжі відрізняються за напрямками навчання та дозволяють отримати зарахування на бакалаврат відповідно:

- *The Associate of Arts Degree* – з мистецтва, гуманітарних наук, поведінкових і соціальних наук;
- *The Associate of Science Degree — Business Administration* — з бухгалтерії, бізнесу, економіки, фінансового, готельного бізнесу, менеджменту та маркетингу;
- *The Associate of Science Degree — Behavioral Sciences* — з психології, соціології та соціальних наук;
- *The Associate of Science Degree — Physical Science* — з біохімії, біології, хімії, інженерії, геонауки, мікробіології та фізики;
- *The Associate of Science Degree — Math/Computer Science* — з комп'ютерних наук, математики та статистики;

- The Associate of Science Degree — Life Science and Chemical Lab Science — з біології, хімії, клінічних лабораторних наук, криміналістики для спеціалістів у галузі охорони здоров'я [14].

Започаткований у 60-х роках XX ст. у Каліфорнії «генеральний план» К. Керра (Clark Kerr, 1911-2003) з його трьохступінчатою системою коледжів - муніципальних, штату та дослідницьких університетів, без сумніву, був інноваційним та сприяв розвитку системи вищої освіти в США. Генеральний план утверджував трирівневу систему державної вищої освіти штату Каліфорнії, при цьому, три складові системи розрізнялися за своїми функціями, але були пов'язані одна з одною за допомогою системних зв'язків [9]. Комм'юніті коледжі є своєрідною перехідною ланкою від середньої освіти до повної вищої. Функціонування цієї системи спрямоване на забезпечення як високого рівня науково-дослідної роботи, так і сприяння доступу широкого загалу до освіти, а, відтак, її масовізації.

Дослідник історії та сьогодення коледжів в США Ендрю Дельбанко (англ. Andrew Delbanco), називає коледжі однією із знакових інновацій США, необхідною та бажаною складовою освітньої системи країни, яка покликана допомогти молодій людині перейти з підліткового віку у доросле життя. Він переконаний, що коледжі в США переживають ті ж болючі перетворення, що й вся освітня сфера, які пов'язані з глобалізацією, економічною нестабільністю, революцією інформаційних технологій, розпаду концепції «пожиттєвої освіти», краху консенсусу щодо того, що в кінцевому результаті студенти мають знати. Учений у книзі «Коледж: яким він був, став і має бути», 2012 (College: What It Was, Is, And Should Be), ще в передмові звертає увагу на феноменальні відмінності коледжу і університету як освітніх інституцій. На його думку, коледж передає студентам знання, що накопичені в минулому, щоб вони могли на них опиратись в майбутньому. Університет, головним чином це різні види наукової діяльності викладачів та студентів, які спрямовані на створення нового знання. Коледж має свої особливі орієнтири щодо формування якостей особистості, серед яких, на думку Е. Дельбанко, скептичне незадоволення теперішнім, що сформоване почуттям минулого; здатність встановлювати зв'язки між явищами, що явно не пов'язані; вміння цінувати природний світ, підкріплене знанням науки та мистецтва; готовність розглядати життєвий досвід з точок зору, які відмінні від вашої; почуття моральної відповідальності Крім того, якщо суспільство претендує на демократичність, то його члени маю бути безперечно освіченими. Е. Дельбанко щиро переконаний, що ідея коледжу до сих пір здатна мотивувати молодь більше, ніж будь-яка інша форма освіти, яку ми знаємо [4].

Отже, коледж має виконувати унікальну місію щодо формування звички мислити та відчувати, а також вирішувати цілий ряд стратегічних завдань для суспільства в цілому. Насамперед, післяшкільна освіта покращує загальний економічний клімат в країні, збільшує конкурентоспроможність ви-

пускника на ринку праці. Наявність диплому є певним тестом для роботодавців щодо інтелектуальних здібностей пошукувача.

Ступенева освіта, в якій коледжі відіграють значну роль, допомагає боротись з бідністю, розриваючи замкнуте коло, коли бідність заважає отримати гарну освіту, а низький рівень освіченості консервує бідність. Адже освіта в коледжі, це освіта, яку, при бажанні, може отримати кожен. Диплом коледжу вже давно прийшов на зміну атестату про загальну середню освіту в якості мінімальної вимоги для будь-кого, хто конкурує на ринку кваліфікованої праці, а численні дослідження підтверджують, що людина з таким дипломом заробляє упродовж життя більше, ніж людина, яка його немає.

Так, презентуючи переваги на ринку праці свого випускника Коледж Монгомері, штат Меріленд (Montgomery County Community College, Maryland) стверджує, що в окрузі Монгомері середній дохід власника диплому асоціата (молодшого спеціаліста) становить \$ 62 390, або на 35% більше, ніж випускника середньої школи, і в цілому за життєву кар'єру вони можуть потенційно заробити на \$ 639 600 більше, ніж особи без такого диплому. В цьому коледжі на сьогодні навчається 60 тис. студентів та працює понад 1,5 тис. викладачів. Щороку, у співпраці з різними донорськими організаціями коледж надає 1800 стипендій та грантів для навчання. Коледж Монгомері пропонує свої студентам та випускникам унікальну систему підтримки процесу планування кар'єри (career services), яка включає інформування щодо можливості розвитку кар'єри, створення можливостей для набуття практичного досвіду вже у процесі навчання, допомога в пошуку місця роботи. Цей коледж співпрацює понад 170 компаніями, які надають можливості студентам для проходження практики та стажування [11].

Дані дослідження «Education Longitudinal Study (ELS: 2002-06) продемонстрували, що 44% студентів з сімей з низьким рівнем доходу (менше \$ 25000 на рік) відвідувати місцеві коледжі в якості першого коледжу після середньої школи. Навчання в таких коледжах є платним, але ця плата суттєво нижча, ніж в університетських коледжах. Близько 40% студентів таких коледжів поєднують навчання з роботою. Більше половини студентів – це жінки. Близько 40% – належать до етнічних меншин. Стільки ж є студентами «в першому поколінні», тобто вони з сімей, в яких ніхто немає вищої освіти [3]. Понад 80% цих студентів в подальшому планують отримати освіту не менше рівня бакалавра. Близько 40% студентів, які закінчили дворічні коледжі та отримали асоційовану ступінь, реально продовжують навчання в чотирьохрічних коледжах та університетах. Про ефективність ступеневої післяшкільної освіти в США та ролі і місця двоохрічних коледжів у підготовці фахівців красномовно свідчить той факт, що двоє з п'яти випускників американських аспірантур (PHD програм), які отримали докторську ступінь пройшли через навчання в ком'юніті коледжах [7]. Продовженню навчання

сприяють освітні програми в коледжах за заліковими одиницями, які можуть враховуватись у процесі навчання на бакалавраті у майбутньому. Саме тому, багато муніципальних коледжів заключають відповідні угоди з університетами або чотирьохрічними коледжами для застосування механізму трансферу та можливості для їхніх випускників навчатись з третього року на бакалаврських програмах. Перезарахування кредитних одиниць здійснюється, в основному, з дисциплін гуманітарного та загально-професійного циклів. Зрозуміло, що такий перехід доступний лише для успішних випускників, які мають високі та хороші результати навчання. Так, наприклад, щороку понад 5 тис. випускників Коледжу Монгомері продовжують навчання за бакалаврськими програмами завдяки трансферу [11]. Американські дослідники вважають коледжі незамінними в процесі демократизації доступу до вищої освіти [1].

У переважній більшості муніципальні коледжі орієнтовані на потреби місцевої громади і бізнесу. Тісна співпраця з стейкхолдерами дозволяє коледжам швидко реагувати на зміни у попиту на освітні програми, в тому числі, пов'язані з підвищенням кваліфікації та перепідготовкою. Також пропонувати гнучкі графіки навчання, широко практикувати дистанційні форми навчання, он-лайн курси та індивідуальні траєкторії навчання. Зважаючи на той факт, що в муніципальні коледжі приймають всіх бажаючих, які можуть сплатити за навчання, то часто для студентів першого року навчання є необхідність реалізації різноманітних додаткових навчальних курсів, які дозволяють підняти рівень студентів до необхідного для опанування відповідних освітніх програм. Часто серед таких курсів є курс англійської мови для іноземців, які теж можуть навчатись в таких коледжах. Саме тому, не дивлячись на назву «дворічні коледжі», навчання в них може тривати до 3 - 3,5 років.

Зазвичай, муніципальний коледж – це достатньо крупний освітній заклад, де за різними програмами навчається понад 10 000 студентів. Наприклад, в Ком'юніті коледжі Північної Вірджинії (*Northern Virginia Community College, NOVA*), який має 6 кампусів на території штату, навчається близько 75 тис. студентів та працює понад 2600 викладачів та співробітників. Він є найбільшим державним закладом у штаті Вірджинія та другим за величиною в США [12]. У Центральному коледжі Сіетлу штату Вашингтон (*Seattle Central College*) навчається близько 50 тис. студентів, які готуються працювати у сфері мистецтва, науки та бізнесу [16]. В Сент-Пол коледжі штату Мінесота (*Saint Paul College, Minnesota*), який за версією журналу «*Washington Monthly magazine*», став кращим муніципальним коледжем в США в 2010 та 2013 році за залученням студентів до взаємодії, навчається близько 11 тис. студентів, а освітній процес забезпечує близько 500 співробітників [15].

Природно, що такі коледжі орієнтовані на навчання, надання освітніх послуг, а не на наукові дослідження. У більшості випадків викладачі мають ступінь магістра. На кожного викладача припадає

менша чисельність студентів, ніж в університетах. Особливості студентського контингенту таких коледжів вимагають від викладачів більшої уваги кожному окремому студенту. Відтак, вони не обмежуються аудиторною роботою і допомагають студентам скласти план навчальних занять, проводять індивідуальні консультації та додаткові заняття, керують позанавчальною діяльністю.

Коледжі значну увагу приділяють розвитку освітньої інфраструктури, оснащення освітнього процесу, сучасним засобам навчання, а також привабливості приміщень та кампусу, їхньому дизайну, підтриманню порядку та чистоти, озелененню, екологічності. Обов'язковою умовою ефективною діяльності ком'юніті коледжу є наявність добре оснащених бібліотеки і центру навчально-методичних ресурсів, які допомагають у провадженні позааудиторної підтримки студентів (навчальні консультації і додаткові заняття), а також допомагають студентам у профорієнтації та працевлаштуванні.

Ком'юті коледж часто відіграє роль культурного та інтелектуального осердя місцевої громади. Відтак, такі заклади проводять широку просвітницьку та культурну діяльність, організовуючи художні виставки, кінофестивалі, музичні концерти, театральні вистави, ярмарки виробів народної творчості, спортивні змагання та інші заходи, що не завжди напряму пов'язані з освітніми програмами, а, швидше, мають соціальне спрямування.

Джіл Баден (*Jill Tracy Biden*) стверджує, що муніципальні коледжі представляють краще, що є в США (*Community colleges represent the best of what we are*). На її думку, ці коледжі мають залишатись національним пріоритетом США, оскільки вони є шляхом середнього класу до успіху, соціальним ліфтом, що забезпечує нові можливості для широкого загалу громадян [2].

Для освітніх програм цих коледжів характерна відкритість, адаптивність, гнучкість, відповідність вимогам ринку праці, зорієнтованість на запити абітурієнтів, взаєпов'язаність з іншими складовими системи освіти країни. Залучення муніципальних коледжів до програм трансферу «з коледжу до університету», вимагають від них посилення наукової складової діяльності, залучення як студентів, так і викладачів до досліджень різних рівнів та сфер, в тому числі і з університетами-партнерами.

Висновки і пропозиції. Без сумніву, досвід американських комунальних коледжів потребує критичного осмислення для запровадження у вітчизняну освітню практику, тим більше, що вже наявний позитивний досвід упровадження цього досвіду. Так, ефективність їхньої діяльності вплинула на створення аналогічної системи в Канаді. Заслужують на увагу певні позитивні напрацювання, такі як: включеність освіти в економіку через швидке реагування на потреби ринку праці; активна співпраця з роботодавцями, що дозволяє залучити додаткові інвестиції; передбачення та прогнозування індустріального розвитку через навчання «на випередження»; цільове використання податків для розвитку освіти; функціонування у тісній спів-

праці з університетами, для забезпечення реалізації механізмів трансферу та можливості навчання для випускників коледжів на бакалаврських програмах з третього року навчання тощо. Навчання в ком'юніті є доступним для багатьох завдяки порівняно невисокій платі за навчання, зручного розташування, можливості поєднувати навчання з роботою.

Представляє науковий інтерес для подальшого вивчення підходи до формування змісту освітніх програм, що реалізуються на рівні ком'юнітті коледжів, а також досвід налагодження механізмів та шляхів співпраці з стейкхолдерами.

На нашу думку, саме ефективність післяшкільної та професійної освіти забезпечує поступальний розвиток суспільства та належну якість життя людей. А вибудовування високотехнологічних виробництв неможливе без кваліфікованих фахівців первинних ланок – робітників, техніків, молодших інженерів. При цьому кваліфікований працівник, це людина, що має мати освіту вищу, ніж загальну середню. Підвищення рівня освіти дозволяє особистості бути більш затребуваною на ринку праці, збільшує шанси конкурентоздатності, однак не всі мають можливість (через різні причини) навчатись в коледжі, які готують бакалаврів. Тому, ком'юнітті коледжі відіграють в американському суспільстві важливу роль соціального ліфта для широких верст населення.

Література

1. Baker R. (2016) The Effects of Structured Transfer Pathways in Community Colleges. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, vol. 38, 4: pp. 626-646. doi: <http://dx.doi.org/10.3102/0162373716651491>(eng).
2. Community college daily (Official site), 2017. Retrieved from <http://www.ccdaily.com/2017/04/fighting-for-the-others/> (eng).
3. Community College FAQs (Official site), 2017. Retrieved from <http://ccrc.tc.columbia.edu/Community-College-FAQs.html> (eng).
4. Delbanco, A. (2012). *College: What It Was, Is, and Should Be*. Princeton, NJ: Princeton University Press (eng).
5. Desrochers D. M. & Hurlburt St. Trends in College Spending: 2003–2013. Where Does the Money Come From? Where Does It Go? What Does It Buy? // *Delta Cost Project and Lumina Foundation for Education. American Institute for Research 2016*. Retrieved from <http://www.deltacostproject.org/sites/default/files/products> (eng).
6. Floyd, D. L., Rivka, A. F., & Ramdin, G. (2016). A retrospective of four decades of community college research. *Community College Journal of Research and Practice*, 40 (1), 5–22. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/10668926.2015.1086707> (eng).
7. Jenkins, D., & Fink, J. (2016). Tracking transfer: New measures of institutional and state effectiveness in helping community college students attain Bachelor's degrees (Community College Research Center Report). Retrieved from <http://ccrc.tc.columbia.edu/publications/tracking-transfer-institutional-state-effectiveness.html>
8. Jeynes, W. H. (2007). *American Educational History School, Society, and the Common Good*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc., 467 (eng).
9. Kerr, Cl. (2001). *The Uses of the University*. Cambridge, MA: Harvard University Press. (eng).
10. Ma, J. & Baum, S. (2015). *Trends in Community Colleges: Enrollment, Prices, Student Debt, and Completion*. New York, USA: The College Board (eng).
11. Montgomery County Community College (Official site), 2017. Retrieved from <https://www.montgomerycollege.edu> (eng).
12. Northern Virginia Community College (Official site), 2017. Retrieved from <http://www.nvcc.edu/> (eng).
13. *Preparing North Carolina's Workforce and Businesses for the Global Economy*//The North Carolina Commission on Workforce Development. June, 2011 Retrieved from <https://www.nccommerce.com/Portals/11/Documents/Reports/2011> (eng).
14. Richard Bland College (Official site), 2017. Retrieved from [http://www.rbc.edu/\(eng\)](http://www.rbc.edu/(eng)).
15. Saint Paul College (Official site), 2017. Retrieved from [http://www.saintpaul.edu/\(eng\)](http://www.saintpaul.edu/(eng)).
16. Seattle central college (Official site), 2017. Retrieved from [http://www.seattlecentral.edu/\(eng\)](http://www.seattlecentral.edu/(eng)).
17. The Carnegie Classification (Official site), 2017. Retrieved from <http://carnegieclassifications.iu.edu/>
18. Whitehouse (Official site), 2017. Retrieved from <https://www.whitehouse.gov/issues/education>